

Linda Dombrovska

Medības, sabiedrība un dabas
aizsardzība.
Medību nozares starptautiskās
aktualitātes un to
ietekme Latvijā 2026. gadā

Oostvaardersplassen rewilding eksperiments (Nīderlande)

Oostvaardersplassen rewilding eksperiments (Nīderlande)

- Izveidots 1980. gados kā **rewilding projekts** – ideja ļaut dabai regulēties bez cilvēka iejaukšanās.
- Teritorijā tika ievesti **Konik zirgi, Heck liellopi un staltbrieži**, lai tie aizvietotu vēsturiskos lielos zālēdājus un uzturētu atvērtu ainavu.
- Rezervāts ir **iežogota teritorija**, kur dzīvnieki nevar migrēt uz citām vietām barības trūkuma gadījumā.
- Ziemās, kad barības nepietika, **tūkstošiem dzīvnieku nomira badā**.
- 2017.–2018. gada ziemā gāja bojā vairāk nekā **3000 dzīvnieku**, kas izraisīja plašu sabiedrības kritiku.
- Kritika: iežogotā teritorijā tika piemērots “**pilnīgi savvaļas**” **pārvaldības modelis**, kur badā miršana tika uzskatīta par dabisku populācijas regulāciju.
- Pēc sabiedrības protestiem projekta pārvaldība tika **pārskatīta un mainīta**.

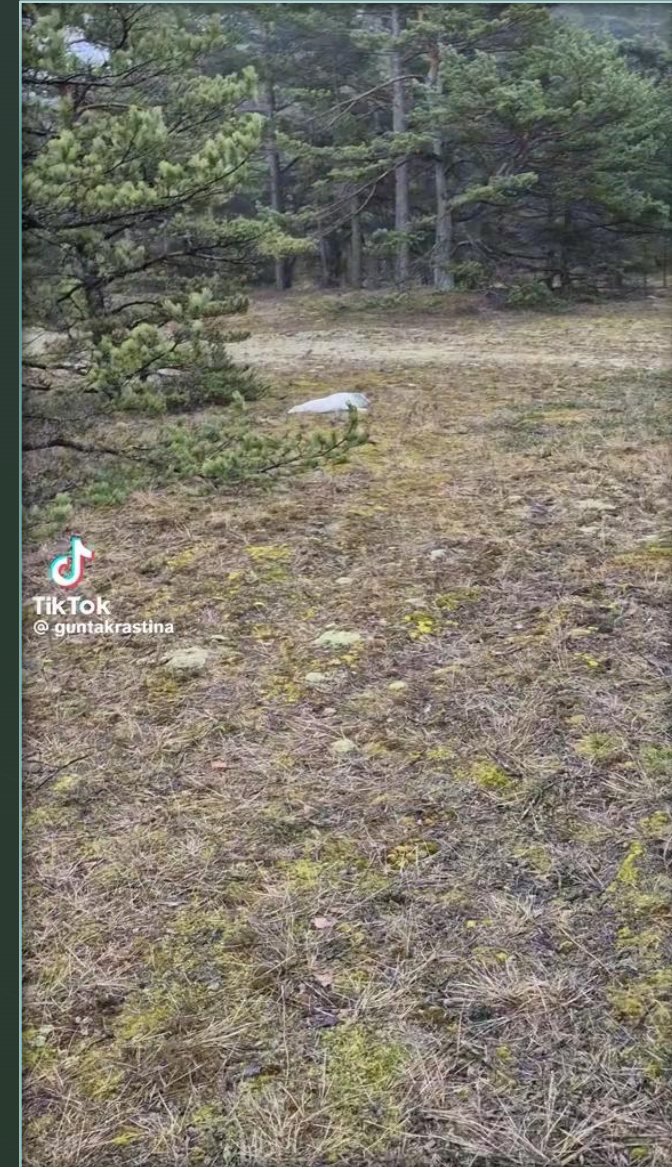
Kad “dzīvnieku glābšana” pārvēršas ciešanās

- Zinātnē aprakstīta parādība **animal hoarding** – situācija, kad cilvēki uzskata, ka glābj dzīvniekus, bet patiesībā nespēj nodrošināt tiem pienācīgus dzīves apstākļus.
- Raksturīgās pazīmes:
 - cilvēks uzskata, ka rīkojas dzīvnieku labā
 - nespēj objektīvi novērtēt situāciju
 - ignorē ekspertu vai sabiedrības brīdinājumus
 - rezultātā dzīvnieki cieš no bada, slimībām vai pārapdzīvotības
- Zinātnieki šo fenomenu uzskata par **nopietnu dzīvnieku labturības problēmu**.

Patoloģiska labdarība (Pathological altruism)

- Psiholoģijā pastāv jēdziens “**pathological altruism**” – situācija, kad cilvēks uzskata, ka dara labu, bet rezultātā nodara kaitējumu.
- Tas var izpausties arī dzīvnieku apsaimniekošanā:
 - populāciju regulēšana tiek pilnībā noraidīta
 - tiek ignorēta ekoloģija un populācijas dinamika
 - dzīvnieki tiek turēti vai aizsargāti apstākļos, kur tie nespēj izdzīvot
- Rezultāts bieži ir:
badā mirstoši dzīvnieki, slimības un sabrūkošas populācijas.

Līdzjūtības paradokss dzīvnieku apsaimniekošanā

Dažkārt sabiedrībā veidojas situācija, ko sociālajās zinātnēs sauc par **līdzjūtības paradoksu** (**compassion paradox**).

Situācija:

- dzīvnieks cieš vai rada apdraudējumu
- speciālisti piedāvā praktisku risinājumu
- sabiedrība emocionāli iebilst pret rīcību

Rezultāts:

- tiek kritizēti tie, kas mēģina risināt problēmu
- praktiskā palīdzība tiek apturēta
- dzīvnieka ciešanas patiesībā **paildzinās**

Šādās situācijās dzīvnieku labturība kļūst par **emocionālu diskusiju objektu**, nevis par praktiski risināmu problēmu.

Medību noteikumi

7. Šajos noteikumos un medības reglamentējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā zīdītāju medīšana ārpus noteiktajiem medību termiņiem pieļaujama, ja tas nepieciešams postījumu novēršanai, kā arī sabiedrības drošības un interešu aizsardzībai. Vilka (*Canis lupus*), bebra (*Castor fiber*), meža caunas (*Martes martes*), seska (*Mustela putorius*), baltā zaķa (*Lepus timidus*) un zeltainā šakāļa (*Canis aureus*) medīšana ārpus noteiktajiem medību termiņiem pieļaujama tikai tad, ja nav apmierinošas alternatīvas un netiek kaitēts attiecīgās sugas populācijas saglabāšanai labvēlīgā aizsardzības statusā tās dabiskās izplatības areālā.

Secinājums

Dažkārt sabiedriskās diskusijās par dzīvniekiem veidojas **paradokss**, kurā **emocijas ņem virsroku pār racionāliem lēmumiem**.

Rezultātā:

- tiek bloķēti praktiski risinājumi
- tiek kritizēti tie, kas cenšas palīdzēt
- dzīvnieku ciešanas patiesībā tiek

pagarinātas

Dzīvnieku labturības jautājumi jārisina, **balstoties zināšanās, pieredzē un racionālā apsaimniekošanā**, nevis tikai emocijās.

1. Mednieku iesaiste (visbiežāk)

▪ Daudzās valstīs ievainotu savvaļas dzīvnieku **likvidēšanu veic mednieki**.

▪ **Piemēri:**

- **Vācija** – policija vai pašvaldība izsauc mednieku, kurš dzīvnieku humāni nometī.
- **Austrija** – ievainotus dzīvniekus uz ceļiem vai apdzīvotās vietās likvidē vietējais medību tiesību turētājs.
- **Čehija, Slovākija, Polija** – līdzīga sistēma, kur **mednieki ir oficiāli iesaistīti** savvaļas dzīvnieku ciešanu izbeigšanā.

▪ **Pamatojums:**

- medniekiem ir ieroči un pieredze
- viņi var rīkoties **ātri un droši**

Citi risinājumi

2. Policija vai pašvaldības dienesti

- Dažās valstīs sākotnēji tiek iesaistīta **policija vai pašvaldības dienests**, kas pēc tam piesaista mednieku.
- **Piemēri:**
- **Somija un Zviedrija** – policija bieži koordinē situāciju, bet dzīvnieku likvidē **vietējais mednieks**.
- **Francija** – policija vai pašvaldība izsauc medību organizāciju.
-

3. Veterinārais vai glābšanas dienests

- Retāk dzīvniekus cenšas **ārstēt vai transportēt uz rehabilitāciju**, bet tas attiecas galvenokārt uz:
 - aizsargājamām sugām
 - jaunajiem dzīvniekiem
 - plēsējiem vai putniem
- Lieliem zālēdājiem (briežiem, stirnām) rehabilitācija parasti **nav praktiska**, tādēļ izvēlas **humānu eitanāziju vai nomedīšanu**.

Svina munīcijas regulējums – galvenie jaunumi

- Eiropas Komisija ir atkārtoti pārskatījusi priekšlikumu par **svina munīcijas izmantošanas ierobežošanu**.

- **Svina lodes (bullets)** ir pilnībā izņemtas no ierobežojuma tvēruma.

- **Svina skrotis medībām** joprojām plānots aizliegt **3 gadu laikā** pēc regulas stāšanās spēkā.

- **Sporta šaušanā** aizliegums paredzēts **5 gadu laikā**, ar atsevišķiem izņēmumiem šautuvēs.

- **Galvenā problēma:**

3 gadu pārejas periods medībām ir pārāk īss un neatbilst:

- laikam, kas nepieciešams ieroču nomaiņai vai pielāgošanai;
- tirgus iespējām nodrošināt alternatīvu munīciju;
- citu valstu pieredzei (piem., Dānija – 15 gadi, Nīderlande – 7 gadi, Flandrija – 5 gadi).

- ➔ Tādēļ tiek uzsvērta nepieciešamība **noteikt ilgāku pārejas periodu**.

Sporta šaušana un svina skrotis – neatrisināts jautājums

- Eiropas Komisijas priekšlikums paredz **atšķirīgu attieksmi pret dažādām sporta šaušanas disciplīnām**.
- Tradicionālajām (statiskajām) disciplīnām paredzēti izņēmumi, bet **praktiskajai un dinamiskajai šaušanai – nē**.
- Tomēr visas šīs disciplīnas notiek **kontrolētās šautuvēs ar līdzīgiem drošības un vides riska pārvaldības pasākumiem**.
- **Galvenās problēmas:**
 - nav skaidra tehniska vai vides pamatojuma šādai atšķirīgai pieejai;
 - var tikt pārkāpts **vienlīdzīgas attieksmes princips**;
 - pastāv risks, ka ierobežojumi būs **neproporcionāli**.
- ➔ Salīdzināmas sporta šaušanas disciplīnas būtu jāregulē **vienādi**, balstoties skaidros, objektīvos un zinātniski pamatotos argumentos.

Brūnā lāča apsaimniekošana ES – aktuālā situācija

▪Mērķis:

Vairākas ES valstis vēlas aktualizēt jautājumu par **brūnā lāča aizsardzības statusa pārskatīšanu**, lai nodrošinātu efektīvāku populācijas apsaimniekošanu.

▪Galvenie soļi:

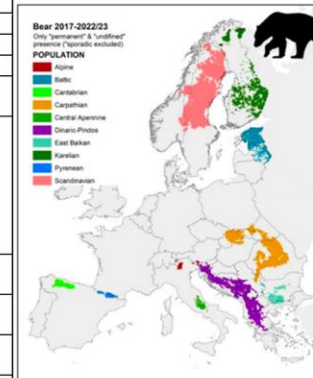
- Slovēnija gatavo vēstuli ES Vides un Lauksaimniecības ministru padomei (2026. gada pavasaris).
- Mērķis – piesaistīt vairākas valstis kopīgai iniciatīvai un iekļaut jautājumu Vides ministru padomes darba kārtībā 2026. gada 25. jūnijā.
- Iespējamās iesaistītās valstis: Zviedrija, Somija, Igaunija, Rumānija, Čehija, Horvātija, kā arī potenciāli citas.

20.400 in Europe (Source: [LCIE Status Assessment 2017-2022/23](#))
10 populations

Population name	Countries	Size (2017-2022/23)	Trend
Scandinavian	Norway, Sweden	3000	Stable
Karelian	Norway, Finland	2175	Increase
Baltic	Estonia, Latvia	1090	Increase
Carpathian	Romania, Poland, Slovakia, Serbia	9000	Increase
Dinaric-Pindos	Slovenia, Croatia, Bosnia & Herzegovina, Montenegro, North Macedonia, Kosovo*, Albania, Serbia, Greece	4112	Stable
Alpine	Italy, Switzerland, Austria, Slovenia	100	Increase
Eastern Balkan	Bulgaria, Greece, Serbia	460	Stable
Central Apennine	Italy	50	Stable
Cantabrian	Spain	324	Increase
Pyrenean	France, Spain	96	Increase

Brūnā lāča statuss

Paldies par uzmanību!

Atbalstiet arī savas nevalstiskās
mednieku organizācijas!